

ВЛАСОВ Віталій Сергійович

**Збірник завдань
для державної підсумкової атестації
з історії України**

9 клас

2-ге видання, доопрацьоване

*Рекомендовано Міністерством освіти
і науки, молоді та спорту України*

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ви розгорнули збірник, призначення якого – з'ясувати, наскільки ґрунтовно опановано курс історії України за матеріалом 7–9-х класів. У збірнику небагато завдань на відтворення історичного матеріалу, натомість переважають завдання, спрямовані на перевірку предметних умінь.

Усі 15 варіантів запропонованих завдань рівноцінні за складністю. Кожен варіант складається з 10 завдань різної форми. Перед виконанням усіх завдань уважно перечитайте умову. У завданнях 1–7 запропоновано чотири варіанти відповіді, серед яких треба вибрати **ОДНУ ПРАВИЛЬНУ**.

Сторінки варіанта використовуйте як чернетку. Вибравши правильну відповідь, поставте позначку у таблиці з буквами поряд із завданням. Наприклад:

А	Б	В	Г
☐	☐	☒	☐

Не поспішайте! У разі потреби перечитайте умову ще раз.

Наступні завдання не мають варіантів відповідей. Завдання 8 пропонує з'ясувати, про яку подію, діяча, документ або організацію йдеться у фрагменті з писемного джерела. Уважно обміркувавши відповідь, запишіть її в рядку поряд із завданням.

У завданні 9 слід визначити причини або наслідки запропонованих подій, явищ, процесів. Ретельно обміркуйте відповідь, запишіть її у вигляді **ДВОХ** тверджень. Зверніть увагу, що твердження не мають повторювати ту саму думку.

Виконуючи завдання 10, ви маєте нагоду продемонструвати, чи добре вмієте працювати з історичними джерелами. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді. Дайте відповідь на це завдання на відведеній сторінці після тексту джерела. Оскільки це чернетка, ви можете виправляти написане, корегуючи текст відповіді. Проте пам'ятайте про час: на складання розгорнутої відповіді відведіть 15–20 хвилин.

Виконуючи завдання 10, дотримуйтеся певної послідовності, а саме:

1) визначте особу автора документа, узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані події; усе це стисло запишіть у першій частині вашої відповіді;

2) визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навіщо він свідчить про події, які ідеї хотів донести до нащадків; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі, – про це йтиметься у другій частині вашої відповіді;

3) насамкінець поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів – такими міркуваннями завершіть свою відповідь.

Коли всі завдання виконано, ретельно перевірте роботу. Тепер можна переносити відповіді в **БЛАНК** у кінці збірника. Спочатку перенесіть відповіді до завдань з вибором однієї відповіді (1–7), коротку відповідь до завдання 8 та **ДВА** твердження із завдання 9.

Після цього переписіть із чернетки текст розгорнутої відповіді на проштампований аркуш, виданий учителем. Не кваптеся. Уникайте перекреслень і виправлень. Для заповнення **БЛАНКА ВІДПОВІДЕЙ** вам потрібно 10–15 хвилин. Успіхів вам!

Шановні колеги!

У збірнику вміщено завдання для проведення державної підсумкової атестації з історії України для 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. Завдання мають на меті перевірити та оцінити рівень сформованості історичної компетентності випускників. Завдання укладено відповідно до вимог до загальноосвітньої підготовки учнів, передбачених навчальною програмою з історії України для 11-річної школи.

Збірник містить 15 варіантів по 10 завдань різної форми. Розподіл завдань за формами демонструє *таблиця 1*.

Таблиця 1

Форми завдань	Номери завдань
Завдання з вибором однієї відповіді	1–7
Завдання відкритої форми з короткою відповіддю	8
Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю	9–10

Завдання в кожному варіанті розташовано послідовно за формами, вказаними вище.

Кожне завдання спрямоване на виявлення ступеня сформованості в школярів певного вміння (складової компетентності), тобто кожне завдання свідчить про певний рівень компетентності учнів.

Розподіл завдань за предметними вміннями (елементами історичної підготовки) демонструє *таблиця 2*.

Таблиця 2

ПРЕДМЕТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ предметні вміння – складові компетентності	Номери завдань
Просторова компетентність	
Локалізація історико-географічних об'єктів/подій, явищ, процесів на карті	1
Хронологічна компетентність	
Установлення хронологічної послідовності подій	2
Встановлення дат, періодів за подіями, явищами, процесами, про які йдеться в уривках з документів	3
Логічна компетентність	
Співвіднесення одиничних фактів (подій) з певними історичними процесами	4
Розпізнавання фактів (подій, явищ, процесів), найзначніших архітектурних та мистецьких пам'яток за візуальними історичними джерелами	5
Відбір фактів, явищ за певною ознакою. З'ясування та визначення характерних ознак подій, явищ, процесів на основі істинності та помилковості суджень	6
Систематизація, групування фактів, які пов'язані з характеристикою (діяльністю) історичної особи	7
Визначення причиново-наслідкових зв'язків між подіями, явищами, процесами	9
Інформаційна компетентність	
Вибір інформації та аналіз змісту документа: встановлення особи історичного діяча, події або назви документа, про які йдеться в джерелі	8

Аксіологічна та мовна компетентність	
Роз'яснення суті описаних у джерелі подій, явищ, постатей в історичному контексті, виокремлення фактів й емоційно-ціннісних суджень автора, висловлення власного судження про документ і його автора; встановлення значення описаних подій, явищ, процесів в історії України, пояснення власного ставлення до подій, явищ, постатей, описаних у джерелі, визначення їхньої цінності	10

Варто наголосити на комбінованому характері завдань: кожне з них фактично перевіряє не тільки зазначену предметну компетентність, а й інші. Так, опрацюючи завдання з історичною картою, учень виявляє не лише просторову компетентність і картографічні вміння, а й хронологічні, логічні, інформаційні компетентності. Відкрите завдання з аналізом уривка з історичного джерела перевіряє всі предметні компетентності, а не тільки аксіологічну та мовну, про що зазначено в концепції.

За кожне правильно виконане завдання 1–9 учень отримує по 1 балу. Завдання з вибором однієї відповіді вважаємо виконаним правильно, якщо учень указав букву **ЛИШЕ ПРАВИЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ**. В усіх інших випадках (вибрано іншу відповідь; вибрано дві відповіді; відповідь відсутня) – завдання **ВВАЖАЄМО НЕВИКОНАНИМ**.

Завдання з короткою відповіддю є виконаним, якщо учень правильно вказав особу історичного діяча, подію, назву документа або організації, про які йдеться в джерелі (завдання 8).

Завдання 9 вважаємо виконаним, якщо учень правильно визначив 2 причини (або наслідки) запропонованих подій, явищ, процесів. У випадку, якщо названо 3 причини/наслідки, серед яких одне твердження неправильне, а решта правильні, відповідь вважається правильною.

Виконання останнього 10 завдання дає змогу оцінити випускника балами високого рівня – відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Це завдання оцінюємо максимально 3 балами. Оцінюючи це завдання, слід зважати на такі критерії:

1 бал зараховується за роботу на 3–4 речення, у якій визначено особу автора документа (письменник, військовий, сучасний історик, пересічний очевидець або сучасник подій). Також зазначено, про яку подію (явище) йдеться в документі, встановлено, коли відбулися описані події;

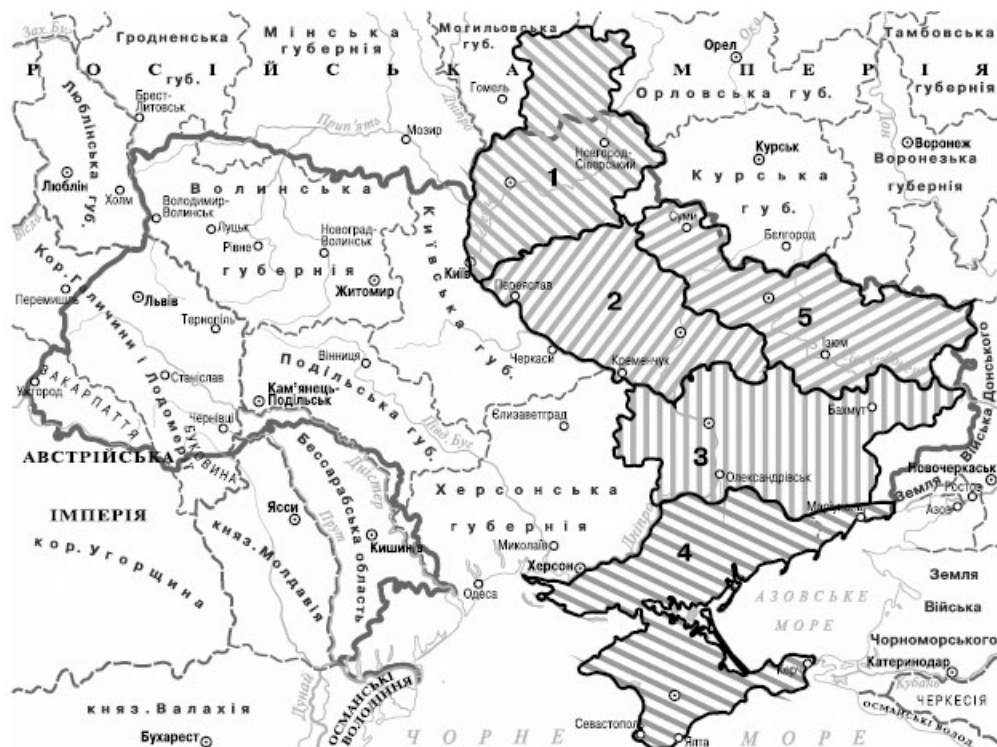
у 2 бали оцінюється відповідь, у якій, окрім зазначеного вище, визначено, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; навіщо автор документа свідчить про події, тобто які ідеї він хотів донести до нащадків; з'ясовано значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;

3 бали зараховуємо за розгорнуту відповідь тоді, коли в написаному учнями тексті не лише правильно паспортизовано джерело та схарактеризовано подію та явище, про які йдеться, а й визначено, у чому цінність джерела для учня/учениці, викладено ставлення до описаних подій або діячів. Окрім того, беремо до уваги логічність і послідовність викладу, загальний рівень мовного оформлення (прийнятний/неприйнятний).

ВАРІАНТ 1

Завдання 1–7 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати **ОДНУ ПРАВИЛЬНУ**

1. Якими цифрами позначено губернії, утворені на землях колишньої Гетьманщини та Слобожанщини?

- А** 1, 2, 5
- Б** 1, 3, 4
- В** 2, 3, 5
- Г** 2, 4, 5

А	Б	В	Г

2. Укажіть комбінацію цифр, яка відповідає послідовності подій

- 1** Ліквідація полкового устрою на Слобожанщині
  - 2** Приєднання Правобережної України до Росії за другим поділом Речі Посполитої
  - 3** Ліквідація полкового устрою на Лівобережній Україні
  - 4** Остаточна ліквідація царським урядом Запорізької Січі
- А** 1, 4, 3, 2
  - Б** 1, 4, 2, 3
  - В** 3, 4, 1, 2
  - Г** 4, 3, 1, 2

А	Б	В	Г

3. Коли російський імператор ухвалив указ, уривок з якого наведено?

«Не допускати ввозу в межі імперії... яких би то не було книг і брошур, що видаються за кордоном на малоруському нарідччі; друкування й видання в імперії оригінальних творів і перекладів на тому ж нарідччі заборонити, за винятком тільки: а) історичних документів і пам'яток і б) творів красною письменства... заборонити також різні сценічні вистави й читання на малоруському нарідччі, а також і друкування на ньому текстів до музикальних нот; припинити видання газети "Київський Телеграф"».

- А 1861 р.
Б 1863 р.
В 1876 р.
Г 1890 р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Яке твердження характеризує діяльність Головної руської ради 1848–1849 рр.?

- А Заснування греко-католицької духовної семінарії у Львові
Б Скликання з'їзду діячів науки й культури – «Собору руських учених»
В Видання першого українського журналу «Основа»
Г Реорганізація єзуїтської академії у Львові в університет

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Автором якої з картин є Тарас Шевченко?

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Якими були напрямки діяльності Кирило-Мефодіївського братства?

- 1 Написання наукових праць, виступи з лекціями в навчальних закладах Києва
- 2 Ввезення з-за кордону й поширення нелегальної революційної літератури
- 3 Збір коштів на відкриття народних шкіл та видання нових книжок
- 4 Підготовка до збройного повстання в Україні
- 5 Видання україномовної щоденної газети для селян та робітників

- А 1, 2
Б 1, 3
В 2, 4
Г 3, 5

А Б В Г

--	--	--	--

7. У яких твердженнях ідеться про гетьмана Івана Мазепу?

- 1 Найвпливовіші посади в гетьманському уряді й великі маєтності надавав власним синам
- 2 За його гетьманування Українську православну церкву було підпорядковано Московському патріархатові
- 3 Ініціював будівництво більше десяти нових храмів і відновив кілька давніх
- 4 Обіймаючи гетьманську посаду в еміграції, докладав зусиль для залучення європейських країн до боротьби за відновлення незалежності Гетьманщини
- 5 Усвідомивши небезпеку перебування Гетьманщини в складі Росії, уклав союз зі шведами й повстав проти Московської держави

- А 1, 5
Б 2, 4
В 3, 5
Г 4, 5

А Б В Г

--	--	--	--

Завдання 8 передбачає запис імені діяча

8. Укажіть ім'я історичного діяча, яке пропущене в уривку з джерела

«На ріці Калці татари встріли їх, війська половецькі і руські _____ поранений був у груди. Але через молодість і одвагу він не чув ран, що були на тілі його... Був-бо він сміливий і хоробрий, "од голови й до ніг його не було на нім вади... Кріпко вони билися, але інші полки татарські зітнулися з ними, і за гріхи наші руські полки було перемажено"».

У завданні 9 треба визначити наслідки запропонованих подій, явищ чи процесів та стисло записати їх 2 твердженнями

9. З відомих вам наслідків Креської унії 1385 р. для України запишіть 2

Завдання 10 спрямоване на роботу з історичним джерелом. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді за планом:

- 1)** визначте особу автора документа; узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані в ньому події;
- 2)** визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навіщо автор документа свідчить про події; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;
- 3)** поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів.

10. Проаналізуйте історичне джерело та дайте йому оцінку

З твору вірменина Іоаннеса Кам'янецького

«У шістнадцятий день серпня нечестивий султан турецький Осман підійшов до Хотина з незліченним кінним і пішим військом, що перевищувало християнські сили у десятки разів, і зупинився на відстані однієї милі від поляків. Розбили строкаті намети й покрили ними все поле. Вони підвезли страшні гармати, числом до трьохсот. Чотирнадцять із них були настільки великі, що двадцять волів ледь їх тягли. Інші ж були менші. У суботу, 18 серпня, турецьке військо напало на польський табір, на ту частину, де були козаки. І почали палити з гармат і рушниць, і так до вечора, але нікому не завдали шкоди. А оскільки козацьке плем'я відрізняється великими пізнаннями у військовій справі і хитрістю, то вони вийшли не раніше, ніж наступив вечір, а ворог стомився від постійних перебіжок. А в дев'ятнадцятій годині войовничі козаки об'єдналися й, перехрестившись, почали бити чужинців, поки ті не витримали й, повернувши назад, почали тікати. А козаки, переслідуючи їх, били нещадно... Але день закінчувався, вони з перемогою повернулися назад, взявши здобич і притягши дві чудові гармати. І такими сміливими подвигами вирізнилося в цей день козацьке військо, що жах охопив всіх язичників, і навіть сам султан Осман із сановниками впав у страх, він чимало шкодував, оплакуючи загибель незліченних знатних магометан... У ці дні переможний і христолюбивий князь Владислав почав щедро обдаровувати знатних і лицарів за їх ревну й віддану службу».

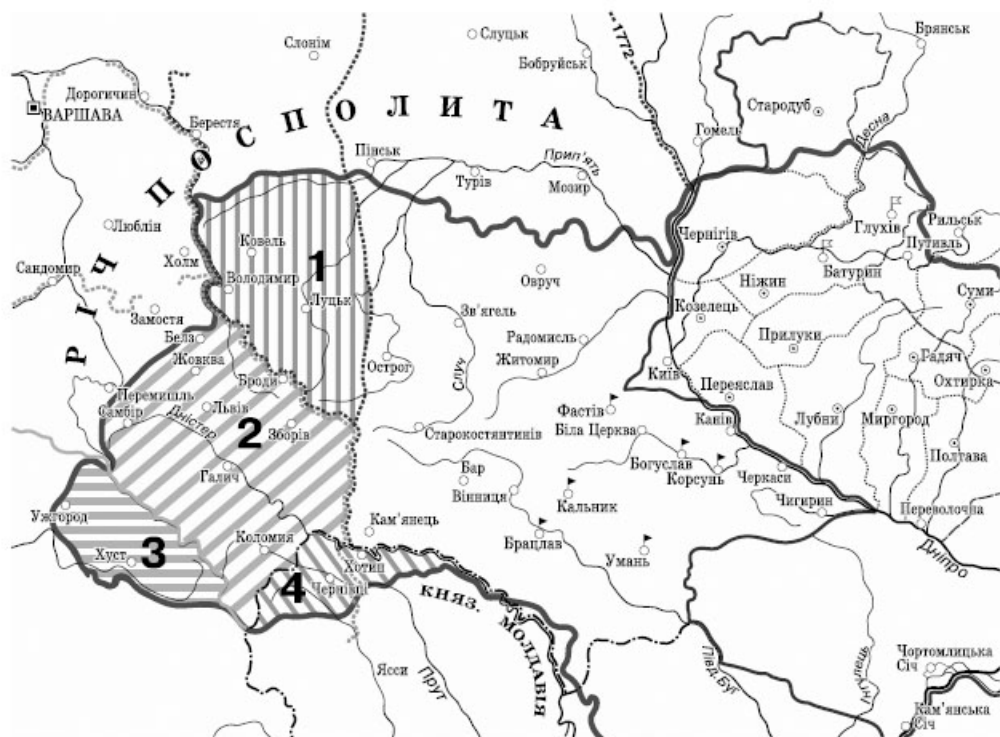

ВАРІАНТ 2

Завдання 1–7 мають чотири варіанти відповіді, серед яких треба вибрати ОДНУ ПРАВИЛЬНУ

1. Якою цифрою позначено на картосхемі українські землі, які за першим поділом Речі Посполитої відійшли до Австрійської імперії?

- А 1
Б 2
В 3
Г 4

А	Б	В	Г

2. Укажіть комбінацію цифр, яка відповідає послідовності подій

- 1 «Київська козаччина»
- 2 Підписання Валувеського циркуляра
- 3 Відкриття Київського університету
- 4 Заснування Київської громади

- А 2, 4, 3, 1
Б 3, 4, 2, 1
В 3, 1, 4, 2
Г 4, 3, 1, 2

А	Б	В	Г

3. Коли відбулися описані в історичному джерелі події?

«Хочуть... панове міщани львівські школи заснувати для навчання дітей християнських усіх станів, які би мали вчитися Письма Святого грецького й слов'янського, щоб не був їхній християнський рід неначе безсловесним через свою невченість. І також купили друкарню, потрібну для тієї школи».

- А** 1569 р.
Б 1585 р.
В 1596 р.
Г 1615 р.

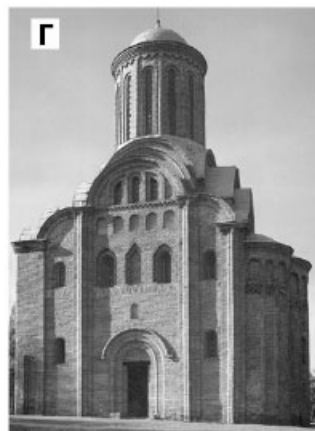
А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Яке з тверджень стосується верстви князів часів Київської Русі?

- А** За службу отримували грошову винагороду
Б Верства, до якої можна було належати тільки за народженням
В Найчисельніша верства тогочасного суспільства
Г Представники верстви обіймали певні урядові посади

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Який із храмів споруджено за часів Київської Русі?

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Укажіть особливості політичного та соціально-економічного життя Гетьманщини після Полтавської битви 1709 р.

- 1 Виведення з України, на прохання гетьмана І. Скоропадського, російських військ та пом'якшення умов військової служби козацьких полків
- 2 Прикріплення до гетьманського уряду царського резидента, якого вповноважено було «царськими вухами й очима в Україні»
- 3 Царський уряд сприяв збільшенню видання книжок тогочасною українською мовою
- 4 Перенесення гетьманської резиденції із Батурина до Глухова
- 5 Дозвіл від російського уряду на вивіз товарів не через північні російські порти, а через територію Речі Посполитої

- А 1, 4
 Б 2, 4
 В 3, 5
 Г 4, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Які з тверджень стосуються Івана Франка?

- 1 Перший голова Русько-української радикальної партії, один з її головних ідеологів
- 2 Один з провідників поміркованого крила народовців, втілював у життя політику «нової ери»
- 3 Ініціатор створення громадсько-політичного товариства «Народна Рада», його голова
- 4 Творець соціально-психологічного роману в українській літературі
- 5 Його політичний світогляд формувалася під впливом соціалістичних ідей М. Драгоманова

- А 1, 4
 Б 1, 5
 В 2, 3
 Г 3, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

Завдання 8 передбачає запис назви часопису

8. Назву якого журналу пропущено в джерелі?

«Кирило-мефодіївські братчики, повернені з заслання, збиралися в Петербурзі й заходилися прясти далі перервану основу українського відродження. Особливо живу видавничу й організаційну діяльність виявив у тім часі Куліш, який зі своїм швагром Білозерським розпочинає видавати український місячник _____».

У завданні 9 треба визначити наслідки запропонованих подій, явищ чи процесів та стисло записати їх 2 твердженнями

9. З відомих вам наслідків монгольської навали на землі Русі-України запишіть 2

Завдання 10 спрямоване на роботу з історичним джерелом. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді за планом:

- 1)** визначте особу автора документа; узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані в ньому події;
- 2)** визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навіщо автор документа свідчить про події; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;
- 3)** поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів.

10. Проаналізуйте історичне джерело та дайте йому оцінку

З листа українського шляхтича

«Бачу зле, бо видав Хмельницький всіх нас у неволю московському цареві... Сам із військом козацьким присягнув і місто Київ силою під мочовим каранням до того привів, що присягли всі... Тамтешні міщани, нерадо прийнявши московитів, роз'їхалися по різних містах і містечках... Отець митрополит і архімандрит київські ще не присягли і присягати не хочуть. Сповіщаю, що Кропив'янський та Полтавський полки відірвалися від Хмельницького і відмовилися присягти московському цареві... Сповіщаю, що Хмельницький присягнув московському цареві в Переяславі... Потім переяславських міщан гнали присягати, чому вони дуже противилися, а місцевий війт (аж) захворів, та його, хоч і хворого, було наказано привести до церкви Пречистої Богородиці. ...Кияни теж цьому були противні й не хотіли йти до церкви, але їх, наче бидло, гнали козаки до присяги... Вони ж під час присяги не називалися своїм іменем, що було їм дано при хрещенні, а після присяги дуже її лаяли... Гадяцький і Брацлавський полки не хотіли зноситися з Хмельницьким, не хотіли їхати на цю присягу до Переяслава, і серед тієї України [тобто Гетьманщини] стався розкол».

ВАРІАНТ 3

Завдання 1–7 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати ОДНУ ПРАВИЛЬНУ

1. Укажіть цифри, якими позначено українські воєводства, що перебували в складі Королівства Польського наприкінці XV ст.

- А 1, 3, 5
- Б 2, 3, 6
- В 2, 5, 6
- Г 1, 4, 5

А	Б	В	Г

2. Укажіть комбінацію цифр, яка відповідає послідовності подій

- 1 Відкриття Київського університету
- 2 Створення Літературно-наукового товариства ім. Т. Шевченка
- 3 Відкриття в Ніжині гімназії вищих наук
- 4 Заснування Харківського університету

- А 2, 4, 3, 1
- Б 3, 4, 2, 1
- В 3, 4, 1, 2
- Г 4, 3, 1, 2

А	Б	В	Г

3. Коли відбулися описані в історичному джерелі події?

«Після всемилостивішого від нас звільнення графа Кирила Розумовського, за його проханням, із чину гетьманського наказуємо наглому Сенатові для належного управління в Малій Росії створити там Малоросійську колегію, в якій бути головним наглому генералу графу Рум'янцеву і з ним чотирьом великоросійським представникам».

- А 1750 р.
Б 1764 р.
В 1781 р.
Г 1785 р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. З виходом якої книжки пов'язують початок національного відродження в Наддніпрянській Україні?

- А «Кобзаря» Т. Шевченка
Б «Енеїди» І. Котляревського
В «Історії Русів»
Г «Історії Малої Росії» Д. Бантиш-Каменського

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Яка зі сторінок рукописних книг уособлює літописання часів Київської Русі?

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Які твердження характеризують релігійну ситуацію в українських землях у першій половині XVII ст.?

- 1 Берестейська церковна унія зняла напруження у відносинах між католицькою та православною церквами
- 2 Перехід більшості селянства – основної маси населення українських земель – до інших віросповідань
- 3 Церквою, яку підтримував уряд Речі Посполитої, була греко-католицька
- 4 Орден єзуїтів згорнув свою діяльність, поступившись православним братствам
- 5 Після ухвалення «Пунктів заспокоєння» Владислава IV легалізовано православну церковну ієрархію

- А 1, 5
Б 2, 4
В 3, 5
Г 4, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Укажіть твердження, які стосуються князя Володимира Мономаха

- 1 Об'єднав більшу частину території Київської держави, припинив князівські усобиці
- 2 Був одружений із дочкою візантійського імператора Константина Мономаха
- 3 Виділив Києво-Печерському монастирю кошти для будівництва Успенського собору
- 4 Згуртував сили для відсічі половців, брав участь у 80 битвах проти них
- 5 Перший раз був вигнаний з київського столу під час повстання киян

- А 1, 4
Б 1, 5
В 2, 4
Г 3, 4

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

Завдання 8 передбачає запис назви організації

8. Якої таємної організації першої половини XIX ст. стосується наведений уривок з програмного документа?

«Україна повинна була стати "непідлеглою Річчю Посполитою в союзі слов'янським", а сам цей союз міг бути створений лише за умов знесення кріпацтва, "повної свободи і автономії народностей". Очолювати федерацію, осередком якої мав стати Київ, повинен був сейм і президент. Для усіх народів передбачалося загальне виборче право, свобода совісті, освіта рідною мовою».

У завданні 9 треба визначити наслідки запропонованих подій, явищ чи процесів та стисло записати їх 2 твердженнями

9. З відомих вам наслідків Національно-визвольної війни середини XVII ст. запишіть 2

Завдання 10 спрямоване на роботу з історичним джерелом. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді за планом:

- 1)** визначте особу автора документа; узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані в ньому події;
- 2)** визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навіщо автор документа свідчить про події; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;
- 3)** поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів.

10. Проаналізуйте історичне джерело та дайте йому оцінку

З автобіографії

«Я з'явився до київського генерал-губернатора князя Дондукова-Корсакова, просив паспорт за кордон, вирішивши, якщо його не дасть, їхати без паспорта... Через три дні дозвіл було одержано, і я виїхав через Галичину й Угорщину до Відня, де почав готуватися до видання українського збірника "Громада". Між тим комісія з українського питання зібралася й... постановила: заборонити українські видання й концерти, закрити Київський відділ Географічного товариства (який перед тим тільки що одержав 2 серпня медалі від глави Петербурзького товариства та подяку імператора за проведення одноденного перепису в Києві й за два з половиною роки надрукував 4 томи матеріалів), заборонити жити в українських губерніях і в столицях Драгоманову та Чубинському. Між іншим, за клопотанням князя Дондукова-Корсакова Чубинському було дозволено залишитися на півроку в Києві, і потім він вступив на службу в Петербурзі. Таким чином, я посередньо був засуджений на еміграцію. Водночас австрійський уряд почав конфіскувати українські брошури соціально-демократичного змісту, а тому я вирішив перенести видання "Громади" до Женеви, куди й переселився восени 1876 р. Тут я видав з того часу 5 томів "Громади" та кілька популярних брошур українською мовою, не рахуючи белетристики й монографій різних авторів, а також кількох брошур російською мовою, крім того, дві книжки "Громади" видано було 1881 р. мною разом з С. Подолинським і галичанином М. Павликом, дві монографії про українську народну словесність...».

ВАРІАНТ 4

Завдання 1–7 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати ОДНУ ПРАВИЛЬНУ

1. Якими цифрами позначено українські губернії, що входили до складу Новоросійсько-Бессарабського генерал-губернаторства в середині XIX ст.?

- А 1, 3, 4
Б 2, 3, 4
В 2, 4, 5
Г 3, 4, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Укажіть комбінацію цифр, яка відповідає послідовності подій

- 1 Коліївщина
- 2 Заснування Задунайської Січі
- 3 Гетьманування Кирила Розумовського
- 4 Заснування Нової (Підпільненської) Січі

- А 2, 4, 3, 1
Б 3, 4, 2, 1
В 3, 4, 1, 2
Г 4, 3, 1, 2

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Коли виникла організація, про яку йдеться в уривку з історичного джерела?

«...Громадівці відстоювали ідею окремішності української народності та її право на самостійний розвиток головно супроти польських претензій на українські землі та польських і московських зазіхань на українську народність. Частина громадівців вела активну роботу у сфері народної просвіти: засновувала школи, ширила українські книжки, дехто, от-як Познанський, і просто оселялися на селі, щоб бути помічними народами своєю порадою й наукою... Вгамувавши польське повстання (на Україні – за допомогою самих українських селян, які хапали повстанців і отдавали їх до рук російської адміністрації), російське правительство взялося й за український рух...».

- А** На початку 60-х років XIX ст.
Б Наприкінці 60-х років XIX ст.
В На початку 70-х років XIX ст.
Г Наприкінці 70-х років XIX ст.

А Б В Г

4. Що з переліченого стосується здобутків «новоєрівської політики» народівців?

- А** Відкриття у Львівському університеті кафедри історії України
Б Заснування Чернівецького університету та Львівської технічної академії
В Створення першого професійного українського театру на західноукраїнських землях
Г Видання брошури Ю. Бачинського «Україна irredenta»

А Б В Г

5. Автором якого із зображених творів мистецтва є Сергій Васильківський?

А Б В Г

6. Укажіть особливості становища українських земель після Люблінської унії 1569 р.

- 1 Боротьба українських князів та шляхти за розширення своїх повноважень в управлінні землями для створення незалежних князівств
- 2 Поширення фільваркової системи господарювання, що супроводжувалася закріпаченням селян
- 3 Пожвавлення культурного життя, важливою подією якого стало створення Острозької академії
- 4 Перехід православної церкви з усіма віруючими під зверхність Папи Римського – глави католицької церкви
- 5 Офіційне визнання польським урядом Запорізької Січі, свідченням цього стало утворення реєстрового козацтва

- А 1, 4
 Б 2, 3
 В 3, 4
 Г 4, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Укажіть твердження, які стосуються князя Данила Романовича

- 1 Брав участь у поході новгород-сіверського князя Ігоря Святославича проти половців
- 2 Здійснив поїздку до столиці Золотої Орди, де зустрівся з ханом Батием
- 3 Приєднав Люблінську землю, частину Закарпаття, переніс столицю до Львова
- 4 Коронувався як король Русі вінцем, надісланим Папою Римським
- 5 Визнав своїм спадкоємцем Любарта, литовського князя з династії Гедиміновичів

- А 1, 2
 Б 2, 4
 В 3, 5
 Г 4, 5

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

Завдання 8 передбачає запис події

8. Про яку подію йдеться в уривку з історичного джерела?

«Пішов Ігор на греків... І порадилися руси, і вийшли, оружившись, проти греків, і битва межі ними обома була люта, і заледве одоліли греки... Феофан, сановник Романа, зустрів їх у човнах з вогнем і став пускати вогонь трубами на човни руські. І було видно страшне диво...».

У завданні 9 треба визначити причини запропонованих подій, явищ чи процесів та стисло записати їх 2 твердженнями

9. З відомих вам причин роздробленості Київської Русі запишіть 2

Завдання 10 спрямоване на роботу з історичним джерелом. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді за планом:

- 1)** визначте особу автора документа; узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані в ньому події;
- 2)** визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навщо автор документа свідчить про події; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;
- 3)** поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів.

10. Проаналізуйте історичне джерело та дайте йому оцінку

Зі звітів англійського посла в Москві

«Запорізькі козаки перейшли на сторону шведського короля. Близько восьми тисяч запорожців підняло зброю, один їхній відділ несподівано напав на полк російських драгунів... Того роду кара і приклад запорожців може викликати погані наслідки, особливо коли шведський король буде мати успіхи цього літа... Полковник Яковлев підійшов до Січі – одного з головних осередків козаків, яких йому по доброму не вдалося переконати до послуху та які, навпаки, послали до татар по допомогу. Тоді Яковлев наказав негайно копати окопи, виставив артилерію та штурмував Січ із води й суші, якою оволодів після тригодинного бою. Там він знайшов близько ста гармат, узяв до полону триста запорожців, а решту наказав повбивати... Ви вже, напевно, чули, що шведи облягли Полтаву, місто розташоване на невисокому горбі недалеко від ріки Ворскла. Це одне з важливих міст в Україні як з уваги на число мешканців, так і на його вигідне положення, бо стоїть воно на перехресті шляхів до запорозьких і до донських козаків, як також до татар... Мазепа зі своїми козаками охороняв табір кілька верстов від місця бою. Шведський король був поранений у ногу кілька днів перед битвою, а в час самої битви його носили на ношах, що були розбиті гарматною кулею, так що всі були переконані, що король був убитий... Відносно короля й решти його армії немає певних відомостей».

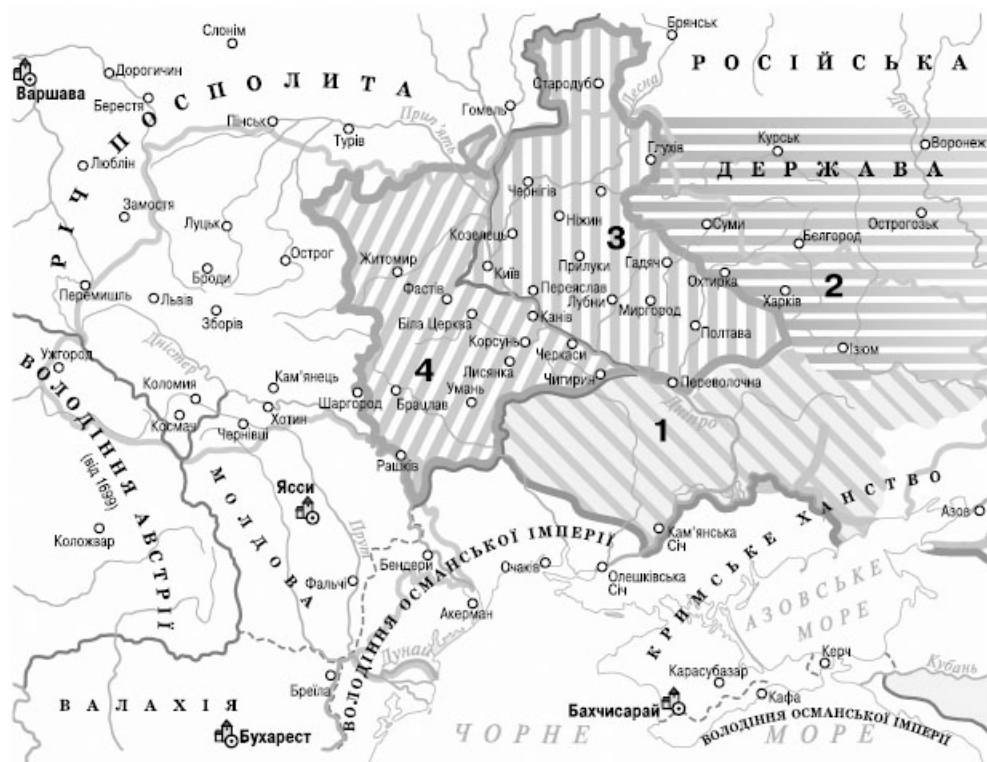

ВАРІАНТ 5

Завдання 1–7 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати **ОДНУ ПРАВИЛЬНУ**

1. Якою цифрою на картосхемі позначено територію Гетьманщини наприкінці XVII ст.?

- А** 1
- Б** 2
- В** 3
- Г** 4

А	Б	В	Г

2. Укажіть комбінацію цифр, яка відповідає послідовності подій

- 1** Заснування Чернівецького університету
- 2** Відкриття Київських вищих жіночих курсів
- 3** Діяльність Братства тарасівців
- 4** Відкриття в Одесі Новоросійського університету

- А** 1, 4, 3, 2
- Б** 2, 4, 1, 3
- В** 3, 4, 2, 1
- Г** 4, 1, 2, 3

А	Б	В	Г

3. Коли відбулися описані в уривку з історичного джерела події?

«Помер Рюрик. Княжіння своє він передав Олегові, що був його роду, віддавши йому на руки сина свого Ігоря, бо той був дуже малий... І сів Олег, князюючи, в Києві. І мовив Олег: "Хай буде се мати городам руським"».

- А** На початку IX ст.
Б Наприкінці IX ст.
В На початку X ст.
Г Наприкінці X ст.

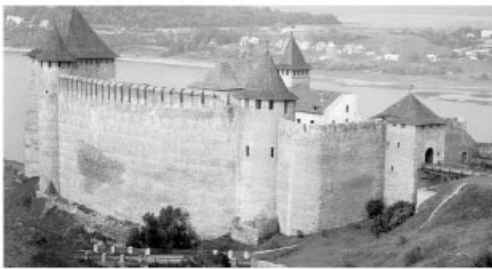
А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Яка з подій пов'язана з Правобережною Гетьманщиною?

- А** Укладення українсько-польського Гадяцького договору
Б Підписання Юрієм Хмельницьким і московським урядом Переяславських статей
В Чорна рада в Ніжині, проголошення гетьманом Івана Брюховецького
Г Укладення союзу гетьмана Петра Дорошенка з Туреччиною

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Яка з архітектурних споруд, збудована в першій половині XVII ст., уособлює досягнення оборонного будівництва першої половини?

А

Б

В

Г

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Що характерно для суспільно-політичного життя Київського князівства за доби роздробленості?

- 1 Найбільша кількість населення порівняно з іншими князівствами
- 2 Належність земель князівства нащадкам сина Ярослава Мудрого – Святослава
- 3 Розгортання основних подій, увічнених у «Слові о полку Ігоревім»
- 4 Піднесення князівства за правління Ярослава Осмомисла
- 5 Найгостріші міжкнязівські суперечки за право володіти столом

- А 1, 2
Б 2, 3
В 3, 4
Г 1, 5

А Б В Г

--	--	--	--

7. Які з тверджень стосуються Михайла Грушевського?

- 1 Один із засновників Української соціал-демократичної партії (УСДП)
- 2 Завідував кафедрою історії у Львівському університеті
- 3 Автор першого національного історичного роману «Чорна рада»
- 4 Очолював Наукове товариство ім. Т. Шевченка
- 5 Зажив слави літературного критика й творця українського правопису

- А 1, 2
Б 2, 4
В 2, 5
Г 3, 4

А Б В Г

--	--	--	--

Завдання 8 передбачає запис назви організації

8. Якої організації стосується наведений уривок з історичного джерела?

«Обер-поліцмейстер доставив знайдений поліцейськими служителями у квартирі 15 Гулака рукопис, який він під час арешту його встиг було сховати. Цей рукопис під назвою “Закон Божий” написаний рукою Гулака і містить у собі 109 параграфів...».

У завданні 9 треба визначити наслідки запропонованих подій, явищ чи процесів та стисло записати їх 2 твердженнями

9. З відомих вам наслідків діяльності Головної руської ради під час революції 1848–1849 рр. в Австрійській імперії запишіть 2

Завдання 10 спрямоване на роботу з історичним джерелом. Це відкрите завдання, яке передбачає складання розгорнутої письмової відповіді за планом:

- 1) визначте особу автора документа; узагальніть, про що йдеться в документі, з'ясуйте, коли відбулися описані в ньому події;
- 2) визначте, як автор розповіді ставиться до описуваних подій або історичних діячів; поміркуйте, навіщо автор документа свідчить про події; з'ясуйте (сформулюйте) значення подій та явищ, про які йдеться в джерелі;
- 3) поміркуйте, у чому цінність джерела саме для вас, стисло викладіть своє ставлення до описаних подій або діячів.

10. Проаналізуйте історичне джерело та дайте йому оцінку

«На ріці Калці татари встріли їх, війська половецькі і руські. Мстислав Мстиславич тим часом повелів Данилові попереду перейти з полками ріку Калку і іншим полкам піти з ним, а сам після нього перейшов. Сам же поїхав він у сторожі, і, коли побачив полки татарські, він, приїхавши, сказав: “Оружіться!”... І сталася перемога над усіма князями руськими, якої ото не бувало ніколи. Татари ж, перемігши руських князів за гріхи християн... Прийшов Батий до Києва з великою силою, многим-множеством сили своєї, і окружив город. І обступила Київ сила татарська, і був город в облозі великій. І пробував Батий коло города, а вої його облягали город. І не було чути нічого од звуків скрипіння теліг його, ревіння безлічі верблюдів його і од звуків іржання стад коней його, і сповнена була земля Руськая ворогами... І поставив Батий пороки під город коло воріт Лядських, і пороки безперестану били день і ніч. Вибили вони стіни, і вийшли городяни на розбиті стіни, і було тут видіти, як ламалися списи і розколювалися щити, а стріли затьмарили світ переможеним, і Дмитро поранений був. Вийшли татари на стіни і сиділи там того дня й ночі, а городяни зробили ще друге укріплення навколо церкви Святої Богородиці Десятинної. А на завтра прийшли татари на них, і була битва межі ними велика. Люди тим часом вибігли і на церкву, і на склепіння церковне з пожитками своїми, і од тягара повалилися з ними стіни церковні, і так укріплення було взяте татарськими воями. Дмитра ж вивели до Батия, пораненого, але вони не вбили його через мужність його».

